

M

4. Voor we een bezoek brengen aan het Centrale Bergland van Nieuw-Guinea, waar de bevolking nog in het Stenen Tijdperk leeft: even een kijkje aan de kust. Ook hier treft ons de overweldigende schoonheid van de natuur van dit grote eiland, op één na het grootste ter wereld. We bevinden ons hier op een van de weinige lange wegen, die Nieuw-Guinea rijk is: de weg van Hollandia, de hoofdstad, naar het vliegveld aan het Sentani-meer. ~~Halverwege genieten we van dit uitzicht. Links de Humboldtbaai, rechts de Jautefa-baai. In het midden liggen twee dorpjes - Tobati en Enggros - beide gebouwd op palen boven 't water.~~ Nieuw-Guinea is door een loodrechte scheidingslijn in twee delen verdeeld. Het westelijk deel staat onder Nederlands bestuur, het oostelijk deel behoort aan Australië. Het gebergte op de achtergrond is het Bougainville Gebergte, gelegen op ~~Australisch gebied.~~

5. Het Nederlandse deel ^{van N.G.} wordt bestuurd door de gouverneur, ~~die zijn residentie heeft in Hollandia. Op het midden van de foto ziet U het ontvangst-gebouw, waar op 30 april en op 1 januari een receptie wordt gehouden voor alle inwoners, die daarvan gebruik wensen te maken. Links het woonhuis met de kantoorgebouwen en rechts ziet U nog juist een klein stukje van de bedienden-gebouwen. Op de achtergrond wederom de Humboldtbaai en de bergen van Australisch Nw.Guinea.~~

Op deze foto ziekt U zijn

3. In de 2e Wereldoorlog had de hoofdplaats Hollandia een grote Amerikaanse militaire bezetting. Bij hun vertrek aan het einde van de oorlog lieten zij een grote hoeveelheid materiaal achter. Daaraan dankt Hollandia de vele quonsets, dat zijn de half-cylindervormige hutten met hun roodgeroeste daken, die U op deze foto ziet. Veelal worden deze quonsets nu gebruikt voor reparatie-werkplaatsen, e.d.

Links ziet U nog net de kop van een oceaanstomer. Mens per maand vindt bevoorrading plaats met vele artikelen, die het land zelf niet opbrengt.

6
Rechts op de foto, ongeveer 50 m boven de zeespiegel, ligt het nieuwe ziekenhuis, dat in 1959 geopend werd. Dit complex van modern-ingerichte gebouwen, dat ~~vegen~~ ^{vegen} miljoen gulden heeft gekost, vormt waarschijnlijk het best geoutilleerde ziekenhuis van heel de Pacific.

Wa rieu het liggen aan de overzijde van de baai, 50 m boven de zee spiegel

Naast de directe medische hulp werkt het ziekenhuis ook indirect mee aan de medische verzorging van geheel Nw.G. Er is nl. aan het huis verbonden een cursus waarop papuse jongens en meisjes worden opgeleid tot mantri-verpleger en verpleegster.

7. Avondstemming aan het Sentani-meer. We zijn hier in de buurt van de jongensvervolgsschool van de zending. Deze school wordt bezocht door jongens uit de wijde omtrek van Hollandia. Soms van meerdere dagreizen ver, komen hier jongens, die de 3-jarige dorpschool hebben afgelopen, om hier het 4e, 5e en 6e leerjaar van het lager onderwijs te volgen. Helaas is het aantal vervolgscholen, dat N.G. telt, veel te gering. Daardoor moeten elk jaar weer vele gegadigden worden afgewezen.

8 Doordat de leerlingen vaak van grote afstand komen, zijn er aan de vervolgscholen steeds internaten verbonden. Dit heeft tot gevolg, dat er naast de gewone schoolvakken nog vele andere zaken ~~onderwezen worden~~, zoals hygiëne, orde, ^{en} netheid, discipline, ~~enz.~~ aandacht wordt geschonken

9. Hier ziet U een groep jongens van een dergelijke school. Het is de j.v.v.s. te Seroei. Ze hebben pauze en profiteren daarvan om gauw even een spelletje te doen. De meeste van deze jongens krijgen later een verantwoordelijke positie in de maatschappij.

5. (vervolg)

Na het eindexamen staan er verschillende wegen voor hen open: opleiding tot onderwijzer, predikant, verpleger, enz. Ook bekwamen velen zich in de techniek aan de technische school te Hollandia.

Een belangrijke taak van de vervolgscholen is ook het aankweken van verantwoordelijkheidgevoel. Daarom heeft het hoofd van de school op Seroei verschillende dieren gekocht, waarvan de verzorging aan de jongens wordt toevertrouwd.

16. Deze jongen heeft de zorg voor de duiventil. Hij moet zorgen dat de ~~zorg~~ vogels op tijd eten en drinken krijgen, en ~~dat het hok schoongemaakt wordt.~~ *houden.*

17. De zorg ^{dus} voor de kalkoen is aan deze leerling toevertrouwd. Zo leren de jongens ~~verantwoordelijkheid te dragen voor de dieren. Dit moeten ze toch minstens kunnen, willen ze later verantwoordelijkheid dragen voor mensen. Als U goed kijkt, ziet U hoe keurig verzorgd de jongen er uit ziet. Ze leren geregeld te baden, hun kleren te wassen, netjes op school te komen, kortom behalve voor andere dingen te zorgen ook zorg voor zichzelf te hebben.~~

120. Aan de kusten van Nieuw Guinea is de ontwikkeling dus reeds in een gevorderd stadium. Maar nu gaan we het binnenland in. Daar zullen we heel andere toestanden aantreffen. *Daarheen van de Steep, leider van het Training's centrum. Baliem verfelt hopen zijn vertijf aldaar.*
Nog even een blik op het Sentani-meer. We passeren het wanneer we op weg zijn naar het vliegveld. ^{don}Wegen zijn er op N.G. heel weinig. Het binnenland is alleen te bereiken ~~vanuit de lucht.~~

~~Het Sentani-meer is een van de schoonste meren van de tropen. Een bijzonderheid is, dat er in dit meer zaagvissen en krokodillen voorkomen. Men veronderstelt, dat dit meer vroeger in open verbinding stond met de zee. Nadat een aardverschuiving deze verbinding verbrak, hebben de zaagvissen zich langzamerhand aan zoet water gewend.~~

~~Midden in het meer liggen enkele eilandjes, aan de kusten waarvan dorpjes gebouwd werden.~~

13. Als we op het vliegveld aankomen staat het vliegtuig al klaar om ons mee te nemen naar het binnenland.

Deze kleine 1-motorige vliegtuigen zijn het eigendom van de Missionary Aviation Fellowship, de ZendingssluchtvaartVereniging.

Deze vereniging is na de oorlog opgericht door een aantal Amerikaanse oorlogsvliegers. Deze mensen, die Christen waren, hebben elkaar gezegd: "Wij hebben nu ons leven vele jaren in dienst gesteld van de vernietiging. De rest van ons leven willen we stellen in dienst van het Koninkrijk Gods. ~~Wij willen de kennis en ervaring, die wij in de oorlog opdeden, nu gaan gebruiken om mee te helpen bij de verbreiding van het Evangelie over heel de wereld.~~

~~En dit doen zij nu door hun diensten te verlenen aan alle Zendingsgenootschappen, die op afgelegen plaatsen werken. Ze vliegen nu in Z. Amerika, in Mexico, in S. Afrika en de Congo. Ook in Australië en Ned. Nieuw-Guinea. Hun taak bestaat dus uit het vervoer van zendelingen van en naar zendingsposten in het binnenland en het transport van levensmiddelen, medicamenten en alles wat er verder nodig is.~~

~~De vliegtuigen en de salarissen van de piloten worden door kerken in Amerika betaald. De Zendingsgenootschappen, die van hun diensten gebruik maken, hebben dus slechts te zorgen voor olie en benzine.~~

14. We gaan nu met zo'n vliegtuigje naar de Baliem-vallei. Oscar Sunnuk, een jongen uit Sarmi, wijst ons even op de kaart aan, waar we precies heen gaan. ~~Zijn linkerhand wijst naar Hollandia, zijn rechterhand naar Tiem in de Baliem-vallei.~~ *Baliem* De mensen in deze vallei hebben eeuwenlang volkomen geïsoleerd geleefd, dus zonder enig contact met de kust,

14 10 vervolg

Hoe dat kwam? De kaart kan het ons leren. Tussen Oscars handen bevindt zich een grote rivier, de Idenburg-rivier. Deze rivier treedt in de regentijd ver buiten zijn oevers en vormt een enorm moeras. Nog nooit is er een mens in geslaagd dit moeras te doorkruisen.

Een weg naar het zuiden is er evenmin. Daar rijzen bergen op tot een hoogte van 4 à 5000 m. Zo hoog zijn deze ~~haggen~~ toppen, dat zij met eeuwige sneeuw bedekt zijn.

15 11. We zijn inmiddels opgestegen en zien het Sentanimeer nu vanuit de lucht. ~~Vroeger hadden de mensen op deze eilanden hun tuinen. Maar toen de grond uitgeboerd was, brachten zij hun tuinen over naar vruchtbaarder plaatsen en heeft de regen de aarde weggespoeld. Nu zijn ze slechts bedekt met alag-alag.~~

12. We zagen reeds, ^{Van dit meer, ^{liggen} gebouwd op palen boven het water,} dat er in het Sentanimeer verschillende dorpen liggen. Dit is het dorp Ajappo, gelegen aan een landtong. ~~De huizen zijn gebouwd op palen. Het bouw-materiaal wordt volledig geleverd door de sagopalm, die er veelvuldig vóór komt. Het skelet van het huis van rondhout, de wanden van de bladnerven en het dak van de bladeren. Tegenwoordig zien we echter op tal van plaatsen, dat oude zinken platen uit Amerikaanse legendumps als dakbedekking worden gebruikt.~~

16 13. We vliegen verder en passeren de rivier, waarvan U zo juist vertelde, de Idenburg-river. We vliegen hier nu hoog over heen, maar als U er lager over zoudt vliegen, zoudt U tussen de bomen overal het water zien glinsteren. ^{ik} Want aan weerszijden van de rivier bevindt zich een zeer uitgestrekt moeras.

17 14. Als we dan deze zgn. meervlakte gepasseerd zijn, komen we in de le vallei van het binnenland, het dal van de Hablifoeri. U krijgt hier een idee, hoe deze dalen in het centrum van N.G. er uit zien: wijde dalen met overal hoge bergen er om heen. Toen we eens lager vlogen, zagen we hoe dicht bevolkt deze rivierdalen zijn. Overal bevinden zich dorpjes en alle berghellingen zijn bedekt met bevolkingstuinen.

15. De bodem van N.G. bestaat voor een groot deel uit kalk. In deze kalkbodem treffen we typische verschijnselen aan, de zgn. Karstverschijnselen. In het midden van deze foto ziet U een grote grot of spelonk. Daarboven is een stuk van de bodem geheel verdwenen. Op vele plaatsen op N.G. treffen we deze spelonken aan.

16. Nu hebben we de vallei van de Grote- of Zuid-Baliem bereikt. Deze rivier met ^{haar} ~~een~~ ontelbare kronkels, stroomt door een zeer breed dal. ~~Zij werd ontdekt door de Archibald-expeditie, die haar in 1939 vanuit de lucht waarnam. In de oorlog is in deze vallei een Amerikaans vliegtuig neergestort met 24 personen aan boord. Toen de plaats des onheils na lang zoeken gevonden werd, daalden parachutisten teneinde het opstijgen van een zweefvliegtuig mogelijk te maken. Helaas hebben slechts 3 personen de ramp overleefd.~~

Op deze foto kunnen we voor het eerst iets waarnemen van de bevolking van deze streek. De lichte streepjes, die vooral op de voorgrond duidelijk te zien zijn, zijn niet anders dan tuinen. Hier worden de zoete aardappelen of cebi's verbouwd.

19. Pas in 1954 is het zendingswerk in de vallei van de Zuid-Baliem gestart, en wel door de C.A.M.A., een Amerikaans zendingsgenootschap. Zendingarbeiders daalden op de rivier en openden zendingsposten. Dit is er één van. Het is de post Tulin. ~~De rechte streep, die U ziet, is de landingsstrip, aangelegd met behulp van de bevolking. Het hebben van een vliegveld is een eerste vereiste, aangesien ~~er~~ het enige contact, dat er met de kust mogelijk is, het contact is door de lucht.~~

17. (vervolg)

~~Links ziet U de huizen van de zendingfamilies. Men heeft afgesproken nooit alleen op zo'n post te gaan wonen. Altijd zitten er minstens twee gezinnen op een zendingspost om in geval van ziekte of andere moeilijkheden elkaar hulp te kunnen bieden.~~

18. ~~Nadat de zending twee jaar in het binnenland gewerkt had, opende het gouvernement hier de bestuurspost Wamena. Natuurlijk wil het gouvernement medewerken aan het openleggen en het tot ontwikkeling brengen van het primitieve binnenland.~~

~~Achter de post het onmetelijke oerwoud. Vanuit de lucht gezien met één grote boerenkool.~~

19. ~~Wanneer we Wamena enige tijd achter de rug hebben, worden we plots geconfronteerd met een zeer eigenaardig verschijnsel. De rivier komt hier van rechts, stroomt om een rotspartij heen en verdwijnt dan ineens in de grond.~~

20. ~~10 KM verder komt met een geweldig gbruisende stroomversnelling deze rivier weer te voorschijn en stroomt dan door de vallei, die U hier ziet. Het is de vallei van de Noord-Baliem.~~

~~Nu we wat lager vliegen kunt U duidelijk zien, dat de berghellingen geheel bedekt zijn door de tuinen van de bevolking.~~

- 20 We zijn thans geland en hebben daarmee het doel van de tocht, de zendingspost Tiom, bereikt.

Het vliegveld is aangelegd met behulp van 300 leden van de bevolking, die op een morgen allemaal met hun graafstok gekomen zijn. Na enkele weken was dit vliegveld gereed, keurig afgezet met aan elke zijde een heg. Het ~~kxxx~~ maken van heggen is hier gebruikelijk. Dorpen en tuinen worden er door omgeven, teneinde de vele rondlopende varkens te weren. ~~Eenmaal in de week verschijnt dit vliegtuigje van de Zending Luchtvaart-Vereniging boven Tiom. En wanneer het geland is komt iedereen hard aanlopen om te zien wat of wie er zijn meegekomen. Vooral de postzak geniet steeds grote belangstelling.~~

- 21 22. Tiom is een zendingspost van de Australian Baptists Mission, geopend in 1956.

Hier ziet U het huis, waar we de laatste twee jaar gewoond hebben. Het is gebouwd van rondhout en boombast. Dit materiaal kochten we van de bevolking. De koopsom betaalden we met kauri-schelpen, het betaalmiddel van de Baliem. Alleen het dak maakten we van aluminium platen. Daardoor zijn we in staat het regenwater op te vangen ~~skxxxx~~ en als was- en drinkwater te gebruiken.

- M
- 22 23. Na de ~~min of meer~~ ^{deze korte} uitvoerige beschrijving van de reis, willen we ons nu in het bijzonder met de bevolking gaan bezig houden. Vooral de vrouwen brengen een groot deel van hun tijd in de tuinen door. Keurige, ordelijke, rechte opgehoogde bedden met daartussen allemaal gaten om het regenwater af te voeren. De tuinen, die U hier ziet, zijn deels beplant, deels pas ongespit. ~~Hee dit gebeurt zien we op het volgende plaatje.~~

- 23 24. De aanleg van de tuinen geschiedt door de mannen. Zij hakken de bomen om met hun stenen bijlen en verbranden ze. Daarna wordt de grond ongespit, met de graafstok, het enige landbouwwerktuig, dat deze mensen bezitten.

- 24 25. Vervolgens komen de vrouwen om de nieuwe jonge aardappelplatinjes uit te poten. U ziet, hoe eenvoudig zij gekleed zijn. Kleding kennen ze eigenlijk niet. De mannen dragen alleen een koker en de vrouwen een heel eenvoudig rokje, dat ze gevlochten hebben van touw, dat ze zelf maken uit de vezels van de pandanis-palm. Van dit touw maken ze tevens de draagnetten, die ze over hun hoofd dragen en waarin ze zowel de

produkten van de tuin als hun babies met zich mee voeren.

- 25 ~~26~~. Een groepje mannen, dat naar de zendingspost gekomen is om te kijken, ~~of er werk is of om hun groenten te verkopen~~. Ze zitten hier gezellig bij elkaar, maken een praatje en de middelste man steekt zijn pijp aan. ~~Toen wij daar kwamen zagen we, dat deze mensen tabak kenden~~. Zij verbouwen hun eigen tabak en ze maken natuurlijk ook hun eigen pijpen. Deze man heeft gewoon een krom stukje hout genomen en dat uitgehold, waarschijnlijk met een stenen mesje of met een scherp varkensbeentje. Daar doet hij dan zijn tabak in. Een aansteker is gauw gevonden. Een tak uit het vuur kan ~~daar goed voor dienen~~.
- Ik moet U nog even opmerkzaam maken op zijn handen. Die zijn niet compleet. Het is nl. gewoonte bij deze mensen om, als er een familielid sterft, één of twee vingers af te hakken. Soms worden er ook vinger afgehakt, zonder dat er iemand gestorven is. Vooral bij de vrouwen en meisjes is dat het geval. Om welke reden? Daar zijn we nog niet achter. We hebben het echter reeds ~~meermalen~~ enige malen meegemaakt, dat de toverpriester zei: "Vanavond is het vingers afhakken". En als het dan donker geworden was, hoorden wij vrouwen en meisjes op een afstand gillen. Maar we mochten er nooit bij zijn. Als we dan de volgende morgen vroegen, waarom ze dat deden, dan was het antwoord: "Och, zo maar, dat is nu eenmaal de gewoonte bij ons". Het zal wel iets te maken hebben met hun geloof in boze geesten, maar het juiste van de zaak weten we nog niet.
- M 26 ~~27~~. Dit is het enige muziekinstrument, dat wij tot nu toe hebben kunnen ontdekken: het mondharpje. ~~X~~ Ze spijten een stukje bamboe, in het midden, snijden er een stukje uit en spannen dan een touwtje. Ze blazen op de 2 tongen en op dat touwtje en door aan dat touwtje zachter of harder te trekken ontstaat er een hogere of lagere toon. Het is een heel zacht geluid. ~~X~~ ~~Luistert U maar~~ Je moet er wel dichtbij staan, wil je er iets van horen. Merkwaardig eigenlijk, dat dit primitieve begin nooit is uitgegroeid tot een harp.
- 27 ~~28~~. Dit zijn 2 van onze naaste bureu. U hoeft niet bang voor ze te zijn. Ze zien er misschien een beetje afschrikwekkend uit, maar het zijn vriendelijke mensen. Kijken we eerst naar de linkerman. Over zijn haar heeft hij een mooi haarnet. U zult misschien al opgemerkt hebben, dat de mannen allemaal een haarnet dragen. De vrouwen dragen hier kort en de mannen lang haar, dat ze opbergen in de eigen-gevlochten netten. Voorts heeft hij zijn gezicht mooi gemaakt met een mengsel van varkensvet er roet. De volwassen mannen wrijven zich daar graag mee in. Ze vinden het krijgshaftig staan en misschien beschermt het hen ook tegen de kou. Want Tiom ligt 2000 m hoog en de temperatuur loopt in de nacht erg terug. Tenslotte heeft de linkerman ook nog een klein touwtje om zijn voorhoofd gebonden, waaraan enkele vogelveertjes zitten. Als hij loopt, bewegen die in de wind en dienen dan om de boze geesten uit z'n lichaam te houden. De rechter man heeft zich een hoofdbedekking gemaakt van de staartveren van een casuaris. Zoals U ziet, draagt hij zijn boog en pijlen bij zich. Deze mensen ~~zullen~~ ^{zullen} nl. nooit op stap ~~gaan~~ zonder hun boog en pijlen. Want oorlogvoeren was tot voor kort de voornaamste bezigheid in de Baliem. Altijd droegen ze hun wapens bij zich, want naast hun angst voor boze geesten was hun angst voor vijanden het grootste. Geen wonder: elk ogenblik van de dag kon een overval vanuit de volgende vallei verwacht worden.
28. Hier ziet U een groep strijders. De volwassenen zijn ingesmeerd met varkensvet en roet. Ze hebben de slagstanden van een varken door hun neus gehangen, door een opening in het neustussensshot.

29. vervolg

M
Een van deze strijders
29
30
Ze hebben allemaal hun boog en pijlen bij zich en zien er zeer krijgs-
haftig uit. De kleine jongens smeren zich nog niet in met varkens-
vet en roet maar met klei uit de rivier. Daardoor heeft hun huid
zo'n lichte vale tint gekregen. *Natuurlijk hebben deze jongens ook hun liederen, die
zij een uur op de band hebben vastgelegd*
Hier ziet U ~~er~~ een van dichtbij. Hij heeft een extra mooi haarnet op
zijn hoofd, waarop hij varkenstanden heeft vastgemaakt. Boog en pijlen
in zijn hand en gezicht en borst ook weer ingesmeerd met het bekende
mengsel.

30 Ook deze man heeft zich kaurig uitgedost. Hij heeft een mooi blikje
gevonden, er een gaatje in gemaakt en het om zijn hals gebonden.
Ze maakt hij in de Baliem reclame voor Craft Cheese. Niet dat hij
deze kaas zelf dagelijks gebruikt. Verre van dien.
"Oen we daar kwamen merkten we al gauw, dat de voeding van deze
mensen zeer eenzijdig is. Welbeschouwd eten ze bijna uitsluitend oebi's.
Deze oebi's worden ook wel "zoete aardappel" genoemd, hoewel ze in
feite heel weinig met onze aardappelen gemeen hebben. Groenten kennen
ze slechts heel weinig. We vonden er alleen een wilde soort spinazie
en wat bonen. Een bijzondere lekkernij vormt voor hen het varkens-
vlees. Maar dat eten ze uitsluitend bij ceremoniële feesten.
We dachten dat het goed was in dit eentonige menu wat variatie te
brangen. Daartoe bestelden we in Nederland en ook in Australië
een aantal groentezaden en deelden die uit aan de bevolking.

M
31
32
Het zijn goede tuinders, die mensen van de Baliem. Ze weten precies
hoe ze hun planten verzorgen moeten. *Daarbij ringeren ze ook hun
liederen in het geloof, dat
de planken daardoor meer
en beter vrucht zullen
dragen.* Het duurde dan ook niet lang
of ze kwamen met hun draagnetten vol tomaten, kool, wortelen, bonen,
sla, bloemkool, kortom alles waarvan we ze zaden gegeven hadden.
Uiteraard wilden we er wel wat van kopen voor schelpen of wat zout.
Maar dat de rest voor henzelf bestemd was, daar wilden ze niet van
weten. "Neen", zeiden ze, "dat kan niet!" Die groente is van jullie,
daar zitten jullie geesten in. Als wij die zouden eten, zouden we
buijkrijn krijgen en ziek worden!"

32 ~~33~~ Toen heeft zendeling Draper één dag in de week ingesteld als markt-
dag. Op die dag kunnen alle inwoners komen met hun groente en dan
wordt alles gekocht met schelpen ~~en~~ of met zout. De mensen daar zijn
dol op zout. Het is in het binnenland echter moeilijk te krijgen.
Ook zendeling Draper en zijn gezin wonen in Tiom. U ziet hem hier
met zijn 4-jarig zoontje John.

34. ~~De~~ gouvernements-camera-man, de Heer Denninghoff Stelling, is in
Tiom geweest om er een kleuren-filmpje op te nemen van het Zendings-
werk. Een kleurig tafereeltje op marktdag wordt hier op de film-
band vastgelegd.

33. Bij onze komst in Tiom merkten we op dat de gezondheidstoestand van
de mensen vrij goed was. Ze waren goed gevoed doordat de oebi's een
goed voedingsmiddel vormen. Toch leed menigeen aan de een of andere
tropische ziekte. ~~Franboesia kwam veel voor en bij velen ontdekten
we tropische zweren. Franboesia is een verschrikkelijke huidziekte,
die veel lijkt op melaatsheid, maar waartegen thans uitstekende ge-
neesmiddelen bestaan.~~

~~Op de marktdagen is het druk bij de zendingspost. Men kan dan zijn
waren verkopen maar tegelijk ook medische behandeling ontvangen.
Aanvankelijk begonnen wij zelf met het behandelen van wonden en het
geven van injecties. Maar toen het bleek, dat deze mensen, die nog
nooit eerder medicijnen kregen, ongelooflijk snel op deze medicamenten
reageerden, groeide de klandizie met de dag. Het werd zo druk, dat
wij besloten aan het gouvernement te schrijven.~~

hulp te vragen

35 vervolg

→ Als antwoord kregen wij uit Hollandia een daar opgeleide verpleger om ons te helpen. Nu wordt er elke dag polikliniek gehouden en enkele malen in de week gaat deze jongen er op uit om de mensen in de verder afgelegen dorpen te helpen. Een dani-gangwa meisje krijgt hier een injectie.

- M
- 34 ~~35~~. Van tijd tot tijd gaan ook wij op stap om de dorpen in de omtrek te bezoeken. Natuurlijk is het belangrijk, dat wij zoveel mogelijk mensen leren kennen en dat wij zo goed mogelijk contact met hen maken. Hier lopen we dan, wadend door de rivier de Tiom. In de droge tijd is dat mogelijk. In de regentijd is de Tiom een woest bruisende stroom.
- 35 ~~36~~. Toen we in het dorp aankwamen, was het midden op de dag. Dat spreekt ons wel, want op dat tijdstip zijn er gewoonlijk heel weinig mensen thuis. De vrouwen zijn dan meestal naar de tuinen, evenals trouwens de mannen, voor zover zij niet ten oorlog zijn getrokken. We troffen danook slechts kinderen en ouden van dagen aan. Deze foto geeft U een aardige indruk van hoe zo'n dorp er uit ziet. Links de vrouwenhuizen, rechts de mannenhuizen, want deze mensen kennen geen gezinswoningen maar wonen gescheiden. De mannen komen alleen in de vrouwenhuizen voor de maaltijd. Tegen de nacht trekt ieder zich terug in eigen domein. De mannen in de mannenhuizen. De vrouwen en kinderen in de vrouwenhuizen. Ook de varkens overnachten in de vrouwenhuizen. Varkens zijn een heel belangrijk iets in de Baliem, één van de meest waardevolle dingen, die de Baliem-mens bezit. De zorg voor deze dieren is aan de vrouwen toevertrouwd. ~~Overdag lopen de varkens vrij rond maar 's avonds worden ze binnen geroepen. Ze rennen dan allemaal naar hun eigen dorp en hun eigen huis. Ze weten precies waar ze zijn moeten. In een afgeschoten deel van het vrouwenhuis brengen ze dan de nacht door.~~
36. Hier ben ik in gesprek met enkele kinderen. Ik meende, dat zij speelden en vroeg hen wat voor spelletje ze deden. Maar deze kinderen spelen nooit. De jeugd is oefentijd. Hun bezig zijn met pijl en boog is danook volle ernst. Zodra de jongens oud genoeg zijn moeten ze mee er op uit, ten oorlog of op de jacht.
37. Op een van onze tochten maakte ik dit plaatje. We stonden even stil om te genieten van een wijd uitzicht over de vallei van Tiom. De foto werd echter voornamelijk gemaakt om U te wijzen op die zwarte paal daar links op de foto. Hier is kennelijk een nieuwe tuin aangelegd. De mannen hadden de grond omgeploegd met hun graafstokken en de vrouwen hadden hun plantjes uitgezet. Toen kwam de toverpriester. Hij nam een bosje droog gras en wat bladeren en sprak daar zijn toverformules over uit. Vervolgens bond ~~hij~~ hij die bladeren en dat gras boven aan deze paal, waarna deze in de grond gezet werd. Nu worden de boze geesten geacht niet in deze tuin te komen en is de eigenaar dus verzekerd van een goede oogst.
- 38 ~~38~~. Even verder kwamen wij een paar mannen tegen met een stenen bijl over hun schouder. We namen de kans waar om hun bijlen nog eens goed te bekijken en vroegen hen of ze daarmee wel een boom konden omhakken. Ze lachten om onze onnozelheid en wilden ons wel eens een steeltje van hun kunnen tonen. Alleen een boom omhakken is zwaar werk. Demonstratief wijst de man op de spieren van zijn bovenarm. Wij begrijpen de wenk en tonen hem een mooie grote schelp.
- 39 ~~39~~. Ze knikken tevreden en gaan aan 't werk. Weldra vliegen de splinters er af. Wij kijken op ons horloge en volgen de arbeid met gespannen aandacht. Met de regelmaat van een klok suizen de stenen bijlen door de lucht. Nog even en dan valt de stam. Ze hebben er precies 12 minuten over gedaan.

- 40 ~~42~~. Nu komt de volgende bewerking. Eerst wordt een kleine spleet gemaakt en dan steken 2 mannen daar een stok in en buigen de boom uit elkaar. Een 3e man spijjt de stam verder met zijn stenen bijl. Zo verkrijgen zij het gespleten hout, dat het bouw materiaal vormt van de Baliemensen. Ze bouwen daarmee de heggen rond de dorpen en tuinen. En ook de wanden van hun huizen worden van dat gespleten hout gemaakt.
- 41 ~~43~~. Hier ziet U een dorp. De huizen op de voorgrond zijn al oud. Het vuur, dat steeds in de huizen brandt, heeft de daken zwart gekleurd. Schoorstenen zijn er nl. niet, ~~z~~ zodat de rook zo maar door het dak ontsnapt. Op de achtergrond een nieuw huis, waarvan het grasdak nog de normale kleur heeft.
- 42 ~~44~~. We zijn het dorp binnengegaan en bezien ~~z~~ een huis nu eens van wat dichterbij. U ziet de wanden en heggen zijn gemaakt van gespleten hout, het dak van gras. Hoewel het huis maar laag is ~~is~~ U ~~z~~ daarvan aan de buitenkant niets kunt zien, bestaat het huis toch uit 2 verdiepingen. Beneden de eetkamer, boven de slaapkamer. Stelt U zich daar echter niet teveel van voor.
- 43 ~~45~~. Wanneer we bukkend naar binnen zijn gegaan en vanwege de lage zoldering in bukkende houding blijven staan, kunnen we, zodra onze ogen aan het half-duister gewend zijn, het uiterst eenvoudige interieur eens bekijken. In het midden, dat is aan de rechterkant van deze foto, brandt een vuurtje waarbij deze twee mannen gezellig neergehurkt zitten te praten. Aan de wand hangen hun bezittingen: schoudertassen, tabaksbladeren, die hier hangen te drogen en een beetje te fermenteren, pijlen en bogen en soms ook een lange speer.
- 44 ~~46~~. Op ongeveer 1½ m. hoogte is een vloering ~~van~~ gemaakt van gevlochten takken. Aan één kant wordt een gat opengelaten en 's avonds kruipen ze door dat gat naar boven. Nadat een vuurtje is aangelegd om zich te beschermen tegen de koude nachtlucht, strekken ze zich uit om te slapen. Ja, het kan daar wel koud zijn, want het is er 2000 m. hoog. Hier zien we de voeten van een paar Baliemensen uitgestrekt naar het vuur. Ongewassen voeten, zult U misschien opmerken. Maar wassen is in de Baliem een onbekende bezigheid. Het water is er heel koud. "n waarom zou je je wassen, als je ~~je~~ je toch de volgende dag weer insmeert met varkensvet en roet?
- 45 ~~47~~. 's Morgens komen ze weer naar buiten. Ze hebben gewacht, tot de zon op is en de ergste kou voorbij. Gauw worden nog een paar zoete knollen gepoft, die ze meenemen voor onderweg.
- 46 ~~48~~. Dan trekken ze er op uit, de stenen bijl over de schouder. Ook vandaag wacht de arbeid. Er moet een nieuwe tuin aangelegd worden of de voorraad brandhout moet worden aangevuld.
- 47 ~~49~~. In de Baliem worden heel vaak feesten gevierd. Nieuwe tuinen, nieuwe oogst, huwelijk, sterfgevallen en geboorten gaan allemaal gepaard met ceremoniële feesten. ~~Merreaw van de~~ heeft een uitnodiging gekregen voor zo'n feest en ze steekt hier, tezamen met vele andere vrouwen, de rivier over, op weg naar het feest. De vrouwen hebben de baby's in de draagnetten op hun rug en de iets grotere kinderen zitten op hun schouder.
- 48 ~~50~~. We komen in het dorp en zien daar ~~de~~ mannen ~~reeds~~ vergaderd, ~~evenals~~ ~~de vrouwen en meisjes die aan het feest meedoen~~, allen uitgedost in hun mooiste plunje. Ze maken zich mooi met veren, schelpen en de tanden van hun varkens. Rechts zien we zo'n varken.

1 Mijn vrouw

M

48 ~~38~~. vervolg

Het is zwart en heeft een spitse snuit. Het verschilt dus belangrijk van het Nederlandse varken.

49 ~~51~~. Hier ziet U een man, die zich heel mooi versierd heeft ter ere van deze ceremonie. Hij heeft zijn haarnet afglaten, zijn haar hangt in tressen, ingesmeerd met vet. Op zijn hoofd een prachtige paradijsvogel en nog enkele casuaris-veren in zijn haar. De grote zwarte veren, die in een streng op zijn rug hangen, zijn afkomstig van een vogel die we nog nooit in levende lijve gezien hebben. In zijn hand natuurlijk zijn boog en pijlen.

50 ~~52~~. Bij ieder feest zijn twee of vier ceremonie-meesters, die op een speciale manier zijn uitgedost. Het haar los, één lange veer bovenop het hoofd en bladeren tussen hun armbanden gestoken. Door middel van klei zijn op hun benen versieringen aangebracht. Deze ceremoniemeesters wijzen aan hoe de feesten gevierd moeten worden. Wanneer de dans en op welk tijdstip de beurtzangen moeten beginnen. Ja, we noemen het dansen, maar eigenlijk is het meer een soort heen en weer hollen. Alle mannen hebben prachtige veren op hun hoofd en op hun rug, en in hun hand de onafscheidelijke boog met pijlen. Om beurten rennen de groepen heen en weer of zingen een soort monotone beurtzang.

is

51 ~~53~~. Dezen kijken naar de andere groep, die juist bezig ~~zijn~~ te dansen. Zij wachten af, totdat het hun beurt is. U ziet wat een prachtige verenversieringen zij er op na houden.

52 ~~54~~. Deze twee jongens hebben zich extra mooi uitgedost. De rechter-jongen is onze huis-jongen, zoudt U kunnen zeggen. Het is een aardige, pientere jongen en hij heeft 1½ jaar bij ons gewerkt.

Wij hadden onze ganzen meegenomen naar de Baliem. Toen wij er daar eens een van geslacht hadden, stond deze jongen met grote smekende ogen te kijken en zei: "Mag ik die veren hebben?" Toen wij vroegen wat hij er mee wilde doen, was het antwoord: "Een mooie versiering maken voor het volgende feest!"

U ziet hoe hij dat gedaan heeft. Met deze prachtige hoofdversiering behoorde hij op dat ogenblik tot de rijkste jongens van het dorp. Zijn vriend heeft zich opgegiërd met een paradijsvogelveer. Beiden hebben varkenstanden door de neus en een zwart masker gemaakt om de ogen.

53 ~~55~~. In de beurtzang hoorde mijn vrouw steeds haar naam noemen. Aan een paar meisjes vroeg ze wat dat toch te betekenen had.

54 ~~56~~. Oeh, zei dit meisje, dat zult U direkt wel merken. Ze willen U een kadootje geven.

55 ~~57~~. En ja hoor, een van de stamhoofden kwam naar haar toe en vroeg haar even naar voren te komen. Daarop moest ze haar armen uitstrekken en toen legden ze daarin een klein biggetje. Dat was hun kadootje. Was het voor de hulp die wij hun verleenden of bedoelden ze iets anders? We weten het niet.

56 ~~58~~. We hoefden het biggetje niet mee naar huis te nemen. Het mocht daar blijven. Ze beloofden, dat ze er goed voor zouden zorgen en het goed te eten geven. Later als het groot en dik was mochten wij het komen halen om het op te eten. Duidelijk was, dat zij hoopten en verwachtten, dat zij dan bij het feest zullen worden uitgenodigd.

57 ~~59~~. Nog even een groepje feestgangers. Het feest is ten einde en hiermede besluiten wij het eerste deel van dit klankbeeld.

M